

Дяченко Д.О.
студентка,
Чорноморський державний університет
імені Петра Могили

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ІДІОМ

У процесі перекладу фахівцеві часто доводиться стикатися з особливими мовними одиницями, які викликають труднощі при їх перекладі на іншу мову – ідіомами.

Ідіома є фразеологічним виразом, значення якого не співпадає зі значення складових його слів, а також вираз не може перекладатися дослівно. Цей тип стійких словосполучень характеризується майже повною або повною незмінюваністю. Так, при нормативному вживанні (якщо мова не йде про навмисне спотворення конструкції, наприклад, з метою створення гри слів або гумористичного ефекту) в ідіомах не можна міняти порядок слів, їх граматичну та синтаксичну конструкцію, додавати, прибирати або замінити в них слова. Таким чином, ідіома являє собою цільне, незмінне словосполучення, істинний сенс якого не очевидний для необізнаної людини [3, с. 20].

Саме сукупність цих двох аспектів – лінгвістичного і культурного – викликає основні труднощі при перекладі ідіом. У чому ж полягають основні перекладацькі завдання при наявності в оригіналі ідіом і які шляхи їх вирішення?

При перекладі з іноземної мови перекладачеві в першу чергу необхідно вміти розпізнати ідіому в тексті оригіналу. В іншому випадку існує ризик її буквального перекладу, що може призвести до спотворення сенсу або повної його відсутності в перекладі. Тут на допомогу перекладачеві приходять спеціалізовані фразеологічні словники, а також загальна мовна ерудиція і «відчуття мови». Звичайно, деякі широко відомі і поширені ідіоми не викликають труднощі у їх визначенні. Однак багато ідіоми далеко не так вже і легко впізнати. Однак найчастіше перекладачеві може допомогти контекст – слова і словосполучення, що оточують ідіому, можуть підказати її присутність [1, с. 50].

Після того як ви віднайшли в тексті ідіому, потрібно знайти найкращий еквівалент у мові перекладу. Тут багато залежить від професійної компетенції – досвідчений перекладач повинен не тільки мати солідний фразеологічний запас знань як рідної мови, так і мови перекладу, і знаходити в обох мовах відповідні еквіваленти, але і вміти підібрати найбільш вдалий спосіб перекладу стійкого словосполучення. Більше того, іноді для найкращого збереження стилю і змісту тексту перекладач може використовувати ідіоми в тексті перекладу при їх відсутності в оригіналі – це може бути доречно при наявності відповідного досвіду і перекладацького «чуття».

Основні труднощі, з якими можна зіткнутися при перекладі ідіом, полягають у повній відсутності аналога в мові перекладу; наявності аналогічних за змістом, але різних за сферою вживання і відтінку звучання ідіом у мові перекладу (наприклад, ідіома в одній мові може мати позитивну конотацію, а її аналог в іншій мові – негативне значення); а також в загальному розходженні в контексті, насамперед, у сфері вживання і т.д. тих чи інших зворотів в різних мовах – те, що називається культурною специфікою [5, с. 22].

Очевидно, що в такому багатозначному питанні не може бути якогось універсального та незаперечного рішення. Ось деякі поширені способи перекладу стійких словосполучень:

- використання ідіоми, повністю аналогічної за змістом і за формою (таке можливо тільки при наявності такого еквівалента в мові перекладу, що буває досить рідко);
- використання ідіоми, що відрізняється за формою, але аналогічної за змістом та контекстом вживання;
- перефразування ідіоми, розкриття її сенсу іншими словами;
- повне опущення ідіоми в перекладі;
- опущення ідіоми при компенсації її значення або емоційного відтінку за рахунок інших, що не мають ідіоматичних засобів виразності.

Залежно від того, що є пріоритетним завданням перекладача, – переклад змісту, стилю або емоційного забарвлення тексту, а також від характеру самої ідіоми можуть бути використані різні способи з вищенаведених [2, с. 408].

Переклад ідіом є складним перекладацьким завданням, і вибір найбільш вдалого рішення залежить від багатьох лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів, а також від майстерності перекладача.

Щоб вирішити проблему перекладу треба постійно вдосконалювати знання мови, досліджувати і запам'ятовувати полісемічні слова і стійкі вирази. При перекладі текстів завжди пам'ятати, що не варто перекладати текст не розібравшись в тематиці оригіналу. Слід завжди пам'ятати про пріоритети перекладу. По-перше, перекладач повинен перекласти зміст тексту оригіналу, по-друге, мова, на якій виконується переклад, має виглядати грамотно з точки зору носія мови і, по-третє, перекладач повинен зберегти близькість до початкового тексту.

Список використаних джерел:

1. Жолобова А.О. Фразеологические единицы библейского происхождения в английском, испанском и русском языках / А.О. Жолобова. – Казань: Деловой мир, 2005. – 267 с.
2. Жуков А.В. Русская фразеология / А.В. Жуков– М.: Высшая школа, 2006. – 408 с.
3. Жуков В.П. Семантика фразеологических оборотов / В.П. Жуков. – М.: Вече, 2006. – 400 с.
4. Калашник В.С. Словник фразеологічних антонімів української мови / В.С. Калашник, Ж.В. Колоїз. – К.: Довіра, 2001. – 284 с.

5. Николаева Е.К. Типологии фразообразования устойчивых сравнений / Е.К. Николаева. – М.: Прогресс, 2012. – 250 с.

6. Солодуб Ю.П. Лингвистические особенности интернациональных фразеологических единиц / Ю.П. Солодуб. – СПб.: Айрис-пресс, 2005. – 190 с.

7. Шадрин Н.Л. Перевод фразеологических единиц и сопоставительная стилистика / Н.Л. Шадрин. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2013. – 220 с.

Кісіль М.В.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри державного управління
та місцевого самоврядування;*

Гриців Л.В.

*студентка,
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу*

СЕМАНТИЧНЕ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ

Термінотворення розглядається як засіб номінації та поповнення словникового складу мови новими словами для позначення виникаючих явищ в суспільстві. Термінотворення повністю і безпосередньо залежить від існуючої системи мови та обумовлене нею. Між термінами і загальноживаною лексикою постійно відбувається обмін: слова загального вжитку стають термінами, а терміни в свою чергу переходять з однієї галузі знань в іншу.

Актуальність теми дослідження визначено необхідністю поглибленого вивчення семантичних способів термінотворення, а саме термінологізації і транстермінологізації.

Метою дослідження є встановлення особливостей семантичного термінотворення в екологічній термінології англійської та української мов. У зв'язку з цим потрібно розв'язати такі завдання: 1) визначити поняття екологічного терміна; 2) виокремити тематичні групи, на які можна поділити досліджувану лексику; 3) проаналізувати термінологізацію і транстермінологізацію як основні види семантичного термінотворення в екологічній термінології.

У наш час важко знайти однозначне трактування поняття «термін», хоча його семантичний зміст сприймається практично кожною людиною інтуїтивно. Візьмемо до уваги, що основним у дефініціях терміна є той факт, що термін можна охарактеризувати як носія спеціальної інформації в одній із спеціальних галузей знання, денотатом якого виступає поняття [3, с. 68].